

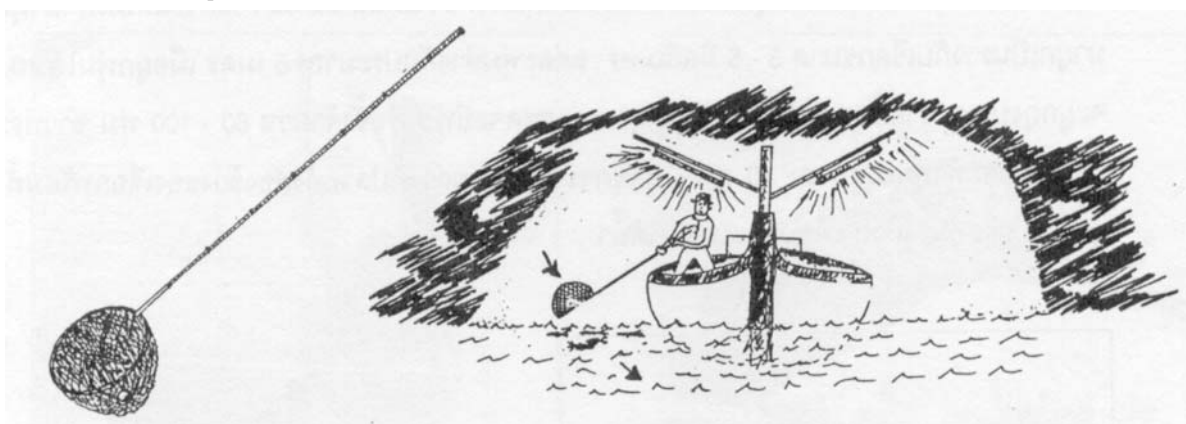
5.9 สวิงซ็อนหมึก (Squid dip nets)

เครื่องมือนี้ในอดีตใช้กันมาก โดยนำไปซ็อนหมึกที่ตอมแสงไฟล่อ ซึ่งใช้ตะเกียงเจ้าพายุ ปัจจุบันใช้กันน้อยมาก แต่ยังคงพบในเรือที่ใช้แหทอดหมึกและเรือที่ตกปลาเป็นอาชีพ เพราะต้องใช้ซ็อนหมึกกล้วยเพื่อนำมาทำเหยื่อตกปลาขนาดใหญ่ จำนวนคน 1 - 2 คน

จังหวัดที่พบมาก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

เรือและอุปกรณ์ เรือประมงขนาด 4 - 7 เมตร เครื่องยนต์ 5 - 10 แรงม้า

เครื่องมืออวน ขอบสวิงทำด้วยเหล็กขนาด 10 มิลลิเมตร ขดเป็นวงกลมมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 45 - 50 เซนติเมตร ตาข่ายสวิงถักด้วยเอ็น มีขนาดตา 2.00 - 2.50 เซนติเมตร มีความยาวจากขอบถึงก้นประมาณ 40 เซนติเมตร ด้ามสวิงทำด้วยไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 - 4 เซนติเมตร ยาว 2 - 3 เมตร

สวิงซ็อนหมึก

วิธีการประมงซ็อนหมึก

วิธีการประมง ใช้ทำการประมงในเวลากลางคืนเดือนมืด ชาวประมงจะทำการประมงบริเวณใกล้เกาะ หรือฝั่ง ที่มีหมึกกล้วยชุกชุม ระดับน้ำลึก 5 - 15 เมตร จุดตะเกียงเจ้าพายุแบบใช้แก๊ส หรือไฟนีออนจากแบตเตอรี่เพื่อล่อหมึกกล้วยด้วย บางรายอาจใช้เบ็ดเกี่ยวเหยื่อปลาสดปลอยทิ้งไว้ให้หมึกเกาะเหยื่อ แล้วค่อยๆ ดึงเข้ามาใกล้เรือ จากนั้นจึงใช้สวิงซ็อน หรือจะใช้สวิงซ็อนหมึกที่วางใกล้เรือ และอยู่บริเวณผิวน้ำโดยตรงก็ได้

สัตว์น้ำที่จับได้ ได้แก่ หมึกกล้วย หมึกหอม ปูม้า

5.10 สวิงซ็อนปลากระบอก (Mullet dip nets)

เครื่องมือนี้เป็นเครื่องจับปลากระบอกในเวลากลางคืนโดยใช้ไฟส่อง ชาวประมงส่วนใหญ่ทำอาชีพอื่นอยู่แล้ว แต่จับปลากระบอกเป็นรายได้เสริม โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงมกราคม จำนวนคน 1 คน

จังหวัดที่พบมาก ได้แก่ จังหวัดระยอง

เรือและอุปกรณ์ เรือประมงขนาด 4 - 5 เมตร เครื่องยนต์หางยาว 5 แรงม้า แบตเตอรี่ขนาดเล็ก 1 ชุด พร้อมไฟฉายแบบสวมหัว

เครื่องมืออวน เครื่องมือชนิดนี้นิยมเรียกว่า **สวิงตบปลากระบอก** ขอบสวิงทำด้วยเหล็กขนาด 10 มิลลิเมตร ขดเป็นวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 45 เซนติเมตร ตาข่ายสวิงเป็นสายเอ็นขนาด 0.50 มิลลิเมตร ขนาดตา 2 เซนติเมตร ยาวประมาณ 30 - 40 เซนติเมตร ด้ามสวิงเป็นไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร ยาว 2 เมตร

วิธีการประมง ในเวลากลางคืนช่วงเดือนมีด บริเวณคลองน้ำกร่อยน้ำลึก 1 - 3 เมตร โดยแล่นเรือตามแนวคลอง ค้นหาฝูงปลากระบอก โดยใช้ไฟฉายแบบสวมศีรษะส่องค้นหาฝูงปลากระบอก พยายามไม่ให้ปลากระบอกตกใจว่ายนน้ำหนีไปก่อน เมื่อพบแล้วจะหยุดเรือแล้วใช้ไฟส่องไปที่ปลากระบอก เคลื่อนเรือเข้าไปหาปลากระบอกแล้วใช้สวิงครอบปลากระบอกโดยเร็ว แต่ถ้าส่องพบปลาขนาดใหญ่ เช่น ปลากระพงขาว จะใช้ฉมวกแทง

สัตว์น้ำที่จับได้ คือ ปลากระบอก

5.11 ยอยยกปลา (Fish lift nets)

เครื่องมือนี้ใช้กันน้อยมาก ส่วนใหญ่ไม่ได้มีอาชีพประมง แต่เป็นชาวบ้านที่มีอาชีพอื่น ทำยอยยกปลาสำหรับใช้ยามว่าง เพื่อจับปลาในคลองน้ำกร่อยหรือบริเวณท่าเทียบเรือประมง จำนวนคน 1 คน

จังหวัดที่พบมาก คือ จังหวัดระยอง และชุมพร

เรือและอุปกรณ์ ไม่ใช่เรือประมง

เครื่องมืออวน ยอยยกปลาหรือสวิงยกปลาที่ใช้ตามท่าเทียบเรือมีลักษณะเป็นถุงกรวยเหมือนยอปู ขอบยอ หรือสวิงทำด้วยเหล็กขนาด 6 มิลลิเมตร นำมาขดเป็นวงกลม มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 90 เซนติเมตร แล้วใส่เนื้ออวนรูปถุงเป็นอวนในล่อนขนาดตาอวน 20 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 1.30 เมตร ก้นถุงถ่วงด้วยตะกั่วขนาด 250 กรัม 1 ลูก สายซุงเป็นเชือกขนาด 5 มิลลิเมตร ยาว 70 เซนติเมตร จำนวน 4 เส้น ผูกรอบขอบยอ อีกปลายหนึ่งที่เหลือนำมาผูกรวมกัน และผูกกับเชือกจุดยอซึ่งเป็นเชือกโปลีเอทีลีน ขนาด 6 มิลลิเมตร จำนวน 1 เส้น ยาว 4 - 5 เมตร ตรงจุดรวมของสายซุงมีเชือกสำหรับผูกถุงเหยื่อ

ยอยยกปลา

วิธีการประมง ส่วนใหญ่เป็นเวลากลางวัน แล่งประมงน้ำลึก 2 - 3 เมตร นำเหยื่อปลามาผูกกับยอ แล้วปล่อยให้จมใต้ผิวน้ำ ในระดับที่สัตว์น้ำเป้าหมายว่าย ผูกเชือกจุดยอไว้กับสะพาน ปล่อยให้ทิ้งไว้ชั่วครู่ แต่ถ้าน้ำใสมองเห็นตัวปลาจะเฝ้ารอดูฝูงปลาเข้ามากินเหยื่อแล้วยกขึ้นโดยเร็ว ปลาที่ว่ายหนีไม่ทันจะถูกจับ เมื่อนำปลาออกแล้วจะหย่อนทิ้งไว้เช่นเดิม และเติมเหยื่อเมื่อเห็นว่าเหยื่อมีน้อยเกินไป

สัตว์น้ำที่จับได้ เช่น ปลาสลิททะเล ปลาสีกุน ปลาตุกทะเล ปลากระรัง ส่วนใหญ่เป็นปลาขนาดเล็ก

5.12 ยอยยกเคย (Acetes lift nets)

เครื่องมือนี้ทั้งแบบที่เป็นรูปวงกลม และรูปสี่เหลี่ยม อาจมีหรือไม่มีคันโยก ไม่ต้องมีเหยื่อล่อ ชาวประมงที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลองมักจะใช้จับเคยในคลองน้ำเค็มช่วงน้ำขึ้นยามว่าง โดยหย่อนเครื่องมือไว้ที่พื้นคลองหน้าบ้าน เมื่อต้องการจับเคยจะยกขึ้นมา ถ้าไม่มีเคยจะทิ้งไว้ดังเดิม จำนวนคน 1 คน

จังหวัดที่พบมาก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี และชุมพร

เรือและอุปกรณ์ ไม่ใช้เรือประมง

เครื่องมืออวน ยอยยกเคยแบบวงกลมขอบทำด้วยเหล็กขนาด 6 มิลลิเมตร ขดเป็นวงกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.50 เมตร เนื้ออวนเป็นอวนไนล่อนแบบไม่มีปม ขนาด 5 - 8 มิลลิเมตร ตัดเป็นรูปวงกรวยยาว 1 เมตร ขอบปากอวนร้อยติดกับหวายแล้วนำไปมัดติดกับขอบที่เป็นเหล็ก สายสูงเป็นเชือกขนาด 5 มิลลิเมตร ยาว 70 เซนติเมตร จำนวน 4 เส้น ผูกกับขอบปากสวิง ปลายอีกข้างหนึ่งนำมามัดรวมกันแล้วต่อกับเชือกชูดยอ ขนาด 6 มิลลิเมตร ยาว 4 เมตร

อีกแบบหนึ่งเป็นแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสคล้ายจันปู้แต่มีขนาดใหญ่กว่า หรือเหมือนกับยอที่ใช้จับกุ้งในย่านน้ำจืด ใช้ไม้ไผ่ 2 อัน ยาวประมาณ 2 เมตร มาผูกไขว้กันเป็นรูปกากบาท ตัดให้โค้งโดยใช้เอ็นหรือเชือกขนาด 2 - 3 มิลลิเมตร ผูกรั้งที่ปลายไม้ไผ่ทั้งสองความยาวของเชือกแต่ละด้านประมาณ 1.20 - 1.40 เมตร แล้วใส่เนื้ออวนมุ้งพลาสติกขนาดตา 2 x 2 มิลลิเมตร ตลอดแนวขอบเชือก เชือกชูดยอเป็นเชือกขนาด 5 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 4 - 5 เมตร บางรายใช้คันโยกทำด้วยไม้ไผ่ยาวประมาณ 4 เมตร แทนเชือกโดยผูกคันโยกไว้กับหลักไม้ที่ปักให้โผล่พ้นผิวน้ำประมาณ 2 - 3 เมตร

ยอยยกเคย

วิธีการประมง

วิธีการประมง ใช้ได้ทั้งกลางวันหรือกลางคืนในช่วงน้ำขึ้น โดยจะวางยอไว้ที่พื้นคลอง ปล่อยให้ยอจมลง แล้วยกขึ้นมาแบบเดาสุ่มในยามว่าง เนื่องจากน้ำขุ่นมองไม่เห็นตัวเคย หากได้เคยจะรวบรวมใส่ภาชนะไว้เพื่อทำกะปิ ถ้าได้มากจะขายสด

สัตว์น้ำที่จับได้ คือ เคย และกุ้ง